مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان/ دوره پانزدهم/ بهار ۱۳۸۹/ ۲۷-۱۹

مراحل رفتار تمیز کردن بین دندان بر اساس الگوی فرانظریه‌ای در دانش‌آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد

پروانه تیموری[۱]، آرزو فلاحی[۲]، محمد علی مروتی شریف‌آباد[۳]، احمد حائریان[۴]

۱- استادیار گروه بهداشت عمومی،دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

۲- مربی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران (مؤلف مسؤول)، تلفن: ۶۶۲۶۹۷۰-۰۸۷۱ arezofalahi@yahoo.com

۳- استادیار گروه آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یزد، یزد، ایران

۴- استادیار دانشگاه علوم پزشکی یزد، دانشکده دندانپزشکی، یزد، ایران

چکیده

زمینه و هدف: بیماریهای دهان و دندان اثرات زیانباری را در دوران کودکی و سنین بالا دارند و ۱۰-۵ درصد از کل هزینه‌های مراقبت بهداشتی را شامل می‌شود. الگوی فرانظریه‌ای، چگونگی و زمان مراحل تغییر رفتار را پیش‌بینی می‌کند. مطالعه حاضر با هدف تعیین مراحل رفتار تمیزکردن بین دندان بر اساس الگوی فرانظریه‌ای در دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد انجام شد.

روش بررسی: پژوهش حاضر مطالعه‌ای مقطعی است که بر روی ۳۶۱ نفر از دانش‌آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد که طی نمونه‌گیری خوشه‌ای از ۸ مدرسه انتخاب شدند، انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ای که روایی و پایایی آن تأیید شده و شامل مشخصات دموگرافیک، سؤالات خودکارآمدی، موازنه تصمیم‌گیری (فواید درک شده و موانع درک شده) و مراحل تغییر رفتار تمیزکردن بین دندان بود، که به صورت خودگزارشی تکمیل و داده‌ها از طریق نرم افزارآماری SPSS تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: ۵۴/۸٪ دختر و۴۵/۲٪ پسر با میانگین سنی ۱۷/۵۳±۰/۵۵سال در این مطالعه شرکت کردند. ۵۰٪ (۱۷۹ نفر) درمرحله پیش تفکر،۵/۳٪ (۱۹ نفر) در تفکر، ۲۴/۱٪ (۸۷ نفر) آمادگی، ۸/۶ ٪ (۳۱ نفر) عمل و ۱۲/۵٪ (۴۵ نفر) در مرحله نگهداری رفتار تمیزکردن بین دندان بودند. مراحل تغییر با خودکارآمدی (r=۰/۳۳) و فواید درک شده (r=۰/۱۹) ارتباط مثبت و معنی‌دار و با موانع درک شده همبستگی معکوس و معنی‌داری (r= -۰/۱۹) داشت. سازه‌های خودکارآمدی، موانع و فواید درک شده رویهم رفته ۱۵٪ از واریانس مراحل تغییر رفتار را پیش‌بینی کردند که در این میان خودکارآمدی (β=۰/۲۱۲) قویترین پیش‌بینی‌کننده بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که اکثر دانش‌آموزان در مرحله پیش تفکر بودند و احتمالاً در آینده در معرض پوسیدگی دندان بیشتری قرار دارند، می‌توان از الگوی فرانظریه‌ای جهت تعیین استراتژیهای مربوط به هر یک از مراحل تغییر رفتارخود مراقبتی دهان و دندان به منظور پیشرفت و نگهداری رفتار در مداخلات و برنامه‌های آموزشی استفاده کرد.

کلید واژه‌ها: الگوی فرا نظریه‌ای، خودکارآمدی، موازنه تصمیم‌گیری، رفتار خود مراقبتی دهان و دندان

وصول مقاله: ۸۸/۱۱/۲۱ اصلاحیه نهایی: ۸۹/۱/۱۴ پذیرش مقاله: ۸۹/۱/۱۹

[Downloaded from sjku.muk.ac.ir on 2026-09-09]